

Сухомлинська О. В., д-р. пед. наук, професор,
дійсний член НАПН України, головний
науковий співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики,
Державна науково-педагогічна бібліотека
України ім. В. О. Сухомлинського, м. Київ

УДК 373.51

Сухомлинська О. В. До питання про аналіз перебігу реформування загальної середньої освіти в Україні (1991 – 2021). *Тенденції забезпечення якості освіти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 22 січня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 24 – 26.

ДО ПИТАННЯ ПРО АНАЛІЗ ПЕРЕБІГУ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (1991 – 2021)

У 2021 році минає 30 років з дня утворення держави Україна. За цей короткий, але насичений час педагогіка та освітні науки розпочали працювати над новими концептуальними засадами педагогічної теорії та розбудовувати нові підходи до організації й функціонування всієї освітньої галузі і особливо загальної середньої освіти. У 1991 році освітня система працювала по-старому, за радянськими канонами, але увага науковців була звернена на розроблення концептуальних документів щодо сутності і напрямів державної політики в галузі освіти, які б задали вектор і напрям всім демократичним процесам, витоки яких знаходяться у 1987 році, коли отримали поширення ідеї демократизації і “гласності”, які охоплювали все ширший ареал як інтелектуальної, так і виробничої сфери.

У педагогічній науці вони зосередилися в першу чергу на визначенні загальних принципів, теоретичних і практичних підходів до розбудови і функціонування головної ланки освітньої галузі – загальної середньої освіти, яка впродовж 30 років української України зазнала значних змін. За ці роки були створені основоположні документи – програми, проекти, доктрини, стратегії, які визначили основні напрями реформування або ж модернізації загальної середньої освіти. Це в першу чергу Програма розвитку народної освіти Української РСР на перехідний період (1991 – 1995) [1, с. 62 – 67], в якій ключовим, на наш погляд, є словосполучення “перехідний період”; Державна національна програма “Освіта” (“Україна XXI століття”) (1991, затверджена 1993) [1, с. 113 – 126]; Національна доктрина розвитку освіти (2002) [1, с. 174 – 179]; Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013) [1, с. 179 – 202].

Ці документи свідчать, що державна освітня політика України в нових ідеологічних, соціально-економічних умовах визначалася на принципах демократизації, гуманізації, дитиноцентризму, ідеологічної нейтральності, гуманітаризації, україноцентризму, багатокладності та варіативності.

Ці загальні принципи і положення конкретизувалися у розробленні значної кількості концепцій, моделей, проектів організації і діяльності закладів цієї ланки освіти, а також у висуненні й обґрунтуванні концепцій з окремих шкільних

предметів, у навчальних планах і програмах закладів загальної середньої освіти та дотичних до неї установ – закладів дошкільної та позашкільної освіти, що також підлягали модернізації та реформуванню.

І хоча минає вже майже три десятиліття з часу створення і прийняття на офіційному рівні цих та інших документів, констатуємо, що деякі з них залишилися на папері, не були втілені в життя. Це стосується і Державної національної програми “Освіта” (“Україна XXI ст.”), і Національної стратегії розвитку освіти, і Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року. Це пояснюється, на нашу думку, багатьма причинами, і серед них в першу чергу кризовими станами в економічному розвитку молодій державі, яка впродовж усіх трьох десятиліть переживає далеко не кращі часи, що відбивається і на функціонуванні системи освіти. До того ж і сама освітня галузь перебувала і продовжує перебувати в кризовому стані, що дістався у спадок від радянської системи господарювання, який полягає у відсутності належних матеріальних і освітніх умов, для яких характерні нестача спортивних залів, меблів, відповідного шкільного обладнання, комп’ютерної техніки, навчальної, художньої і методичної літератури; у ній була показна диференціація, панувала безальтернативність, слабка орієнтація на задоволення індивідуальних потреб і запитів кожного учня [1, с. 65 – 66]. У документі 1991 року, який цитуємо, не зазначалося, що однією з головних вад радянської освіти була надмірна заідеологізованість і заполітизованість освітньо-виховного процесу, що також виступали негативними чинниками.

Наступною причиною нереалізованості багатьох планів і проєктів вважаємо постійне інтервенційне втручання вищих владних структур в діяльність освітньої галузі, і перш за все в її головну ланку – загальну середню освіту, яка вимушено поставлена в залежність від ідеологічної спрямованості кожні п’ять років змінюваного керівництва державою, і, відповідно, ще більшою змінюваністю керівників освіти. Через такі підходи в освіті зупиняються, а часто й перекреслюються здобутки і напрацювання найближчих попередників і встановлюються свої правила діяльності, що часто носять різноспрямований, хаотичний і суперечливий характер.

Разом з тим, вважаємо розробку й оприлюднення концептуально визначальних документів значним поступом у розвитку теорії і методології педагогіки та освітніх дисциплін. Адже після довгої перерви довжиною в 70 років українські освітяни повернулися до творення власної системи освіти, яку започаткували наші попередники в період діяльності українських урядів (1917 – 1921), підготувавши тритомний “Проєкт єдиної школи в Україні”, куди ввійшли всі її складові – від організації освітніх закладів до змісту освіти і методики викладання [2, с. 138 – 148].

У наш час українські освітяни – науковці виступили не ретрансляторами ідей і рекомендацій, що надсилалися з Москви, а керувалися власним науковим світоглядом, знаннями вітчизняних здобутків, відштовхувалися від реального стану справ, вивчали досвід розвинених країн. Вони не відступали від накреслених у цих документах державного рівня принципів демократизму,

гуманізму, україноцентризму, багатоваріантності й диференціації розвитку загальної середньої освіти в Українській державі. Ці принципи і нині залишаються провідною тенденцією і загальною платформою подальшого розвитку всієї освітньої галузі в Україні.

Список використаних джерел

1. Антологія текстів з реформування освіти в Україні: програми, концепції, проекти (1991-2017): хрестоматія / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; упоряд. Сухомлинська О. В., Березівська Л. Д. та ін. Вінниця : ТОВ “ТВОРИ”, 2019. 526 с.

2. Березівська Л. Д. Реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті: монографія. Київ : Богданова А. М., 2008. 406 с.

Чжоу Мін,

УДК 378.147

здобувач третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти, кафедра педагогіки,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків

Чжоу Мін. Аналіз публікацій сучасних китайських дослідників з питань вокальної майстерності. *Тенденції забезпечення якості освіти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 22 січня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 26 – 28.

АНАЛІЗ ПУБЛІКАЦІЙ СУЧАСНИХ КИТАЙСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ З ПИТАНЬ ВОКАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Підвищення рівня вокальної майстерності майбутніх музично-педагогічних працівників зумовлено потребами та інтересами глядачів, які мають бажання долучатися до красивого і непідробного, слухати справжню музику і співи талановитих людей. Нині, в умовах пандемії відчувається брак спілкування з іншими людьми, відвідування публічних концертів, “живого” споглядання за виконанням прекрасних творів музичного мистецтва. Страждає наша духовність і відчуття наснаги повноцінного життя. Проте, вокальна майстерність фахівців є цікавою в онлайн-переглядах глядачами, а захопленість концертами високого ґатунку не зменшилася.

Проблема підвищення рівня вокальної майстерності майбутніх музично-педагогічних працівників є об’єктом дослідження вітчизняних і зарубіжних учених. Так, у працях відомої української дослідниці Н. Дрожжиної [1] розкрито зміст вокального мистецтва та особливої уваги приділяється вокальній майстерності музично-педагогічних працівників. Китайські дослідники Лю Ся та